

עלון שבועי ללימוד התניא היומי

אז מה למדנו השבוע?

השבוע לומדים פרקים י"א-י"ב המסיימים את אגרת התשובה ומתחילים את אגרת הקודש (החלק הרביעי בספר התניא)

פרק י"א - תשובה מתוך שמחה

בסוף הפרק הקודם הסביר כי את החרטה הקודמת לתפילה יש להקדים ללילה שלפני, כי קשה להפוך את רגש הלב ממרירות לשמחה במהירות, אך בתחילת פרק זה אומר כי באמת יש גם אפשרות נוספת, והיא שיהיה במרירות ובשמחה בו זמנית, כפי שהוסבר בליקוטי אמרים פרק ל"ד, שהמרירות היא מצד הנפש הבהמית (שרחוקה מהשם) והשמחה מצד הנפש האלוקית (שיוצאת מהגלות וחוזרת להידבק בהשם). ובנוסף, יש לו לשמוח מכך שהשם סולח לו על כל העבירות. וכמו שמברכים בתפילת שמונה עשרה "ברוך אתה השם חנון המרבה לסלוח", הכלל ההלכתי אומר שאם יש ספק אם לברך או לא, אז לא מברכים (ספק ברכות להקל), ומכך שמברכים ברכה זו - "חנון המרבה לסלוח" - משמע שאין שום ספק ובוודאי ובוודאי שהשם סולח לנו. וזאת מכיוון שמידת הקב"ה אינה כמידת בשר, אדם מוכן לסלוח למי שפגע בו רק כמה פעמים, אך הקב"ה הוא אין סוף ולכן גם המחילה שלו היא אין סופית, הוא מוכן לסלוח לנו שוב ושוב.

ומה שדוד המלך אומר בתהלים "וחטאתי נגדי תמיד", אין הכוונה שהאדם יהיה עצוב מכך, אלא שיזכור שיש לו גם חטאים וכך לא יתגאה ויהיה שפל רוח בפני כל אדם. אדרבה מתוך הזיכרון שעבר עבירות יוכל להיות בשמחה גם כשעובר דברים קשים, כי ידע שאלו יסורים העוזרים לו לכפר על החטאים.

פרק י"ב - שמחה ביסורים

בפרק זה מסביר את הסיבה לכך שצריך לשמוח ביסורים, שהיסורים הם טובה עצומה לנפש האדם החוטא (ויש המפרשים כי **השמחה** ביסורים היא שפועלת את העניין), ומצילים אותה מהזיכרון שצריכה לעבור בעולם הבא (ובפרט בדורות שלנו שמצד חולשת הגוף אין את היכולת להתענות ובכך לזכך את הנפש). אמנם היסורים שאדם עובר בעולם הזה הם 'לא בערך' ליסורים שהנפש עוברת בעולם הבא, אך זוהי אחת מהמעלות של העולם הזה, שגם ביסורים קלים ניצלים מדינים קשים בעולם הבא. והמשל לכך הוא ה'צל', שכשצל ז' סנטימטרים ספורים פה בארץ, זה מצביע על תזוזה של אלפי קילומטרים של השמש בשמיים.

אגרת הקודש

סימן א' - פותחין בברכה

אדמו"ר הזקן כותב ששמע שמועה טובה והיא שהחסידים מסיימים ביחד את הש"ס מידי שנה (כלומר כל אחד לומד מסכת אחרת בגמרא ויחד מסיימים את כל המסכתות). מסביר את מעלת התורה שבעל פה שמגיעה משרש רוחני מאוד גבוה, ולכן בכוחה לחזק את האמונה שבאדם.

מסביר גם על תפילה שלה ישנה חשיבות גדולה מאוד, בכך שהיא מחזקת את האהבה ויראה להשם, ולכן יש להשקיע מאוד בכוונת התפילה. על כן יש לוודא כי השליח ציבור יהיה מישהו שיש לו פנאי ולא יתפלל מהר מדי. הדבר הינו חשוב כל כך, עד שאדמו"ר הזקן מסיים את האגרת בכך שבדעתו לשלוח לכל המניינים 'מרגלים' שיודיעו לו מי מתעצל בעבודת התפילה, ולאותם אנשים לא יתאפשר לשמוע את דברי החסידות שלו בבואם אליו.

סימן ב' - קטונתי מכל החסידים

אגרת זו כתב אדמו"ר הזקן לאחר שיצא מהמאסר בפטרבורג, מאסר שהגיע לאחר הלשנה של המתנגדים לתורת החסידות. יעקב אבינו אומר "קטנתי מכל החסידים". ואדמו"ר הזקן מפרש שהכוונה היא שכתוצאה מהחסידים הרבים שהקב"ה עשה עמו, הוא הרגיש 'קטן' יותר ושפל רוח. החסידים מעידים על קרבתו של האדם לקב"ה וכל הקרוב אליו יותר מרגיש שפל יותר, כיוון שכלפי הקב"ה 'הכל כלא חשוב' וככל שמתקרבים אליו מרגישים זאת יותר. כך הוא הסדר ב'קדושה' מה שאין כן בקליפה, שם ככל שהשם עושה יותר חסידים, האדם מרגיש יותר גאה בכך שהוא קרוב אל השם.

לכן, מבקש אדמו"ר הזקן מחסידיו, לראות את גאולתו מהמאסר כחסד גדול, ולהרגיש בעקבות כך יותר בשפלות, ולא להתגאות על ה'מתנגדים' או לדבר עליהם בתנועה של ניצחון. רק להשפיל רוחם וליבם במידת אמת ליעקב, ובע"ה זה יפעל גם על אחיהם לבטל התנגדותם.

אל תוך התניא

פרק י"א

ומה שמשבחים את ה' חנון המרבה לסלוח

לכאורה בתפילת שמונה עשרה משבחים את הקב"ה על דברים שרק הוא עושה אותם (ולא האדם), ולפי זה מה השבח בזה שהוא סולח? שהרי גם האדם מסוגל לסלוח. אלא, שהשבח הוא על כך שהקב"ה הוא חנון המרבה לסלוח, שיכול לסלוח שוב ושוב.

פרק י"ב

ודעת לנבון נקל, ומשכיל על דבר ימצא טוב

האיגרת מסתיימת במילים "ודעת לנבון נקל ומשכיל על דבר ימצא טוב", במילים אלו מרומזות כל עשר הספירות: ודעת - ספירת הדעת; נבון - ספירת הבינה; משכיל - ספירת החכמה; דבר - ספירת המלכות; טוב - ספירת היסוד הכוללת בתוכה את שש המידות (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד). על ידי התשובה הנכונה מביאים לשלמות בעשר הספירות.

בעומק יותר יש כאן סיכום של שלושת חלקי התניא הראשונים, כאשר הרמז הוא בכך שספירת הדעת מופיעה ראשונה. ספירת הדעת היא החשובה ביותר כי היא המחברת את השכל עם הרגש. לא מספיק להיות משכיל גדול ובעל הבנה מחד גיסא, ומאידך גיסא לא מספיק להיות רגשן.

הנקודה בתניא היא לפעול את החיבור, והחיבור נפעל דווקא על ידי הדעת. המחשבה העמוקה, ההתבוננות, לא להסתפק בהבנה - צריך לדעת, "להיכנס" לתוך העניין. הדעת היא זו שפועלת שההשכלה תהיה פנימית ובאמת תפעל שינוי ברגשות שלנו ותביא אותנו לתיקון המידות.

אגרת הקודש

חלק הרביעי של ספר התניא (אותו מתחילים ללמוד השבוע לפי חלוקת שיעור התניא היומי) קיבל את השם אגרת הקודש, מכיוון שבחלק זה מופיעות אגרות קודש שנשלחו על ידי רבינו הזקן (אל חסידים) "להורות לעם ה' הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון".

סיכום אגרת התשובה

- פרק א' - עיקר התשובה היא עזיבת החטא.
- פרק ב' - התענית היא רק כדי שהאדם ישוב להיות רצוי לפני השם.
- פרק ג' - כמה צריך להתענות ומה יכול להוות תחליף לכך.
- פרק ד' - הנשמה היא חלק מהקב"ה ממש.
- פרק ה' - עבירה פוגמת בקשר של הנשמה עם הקב"ה, מורידה את השכינה לגלות.
- פרק ו' - התשובה מחזירה את המצב לקדמותו, מוציאה את השכינה מהגלות.
- פרק ז' - תשובה תתאה (נמוכה) - חרטה אמיתית מעומק הלב על העבירות.
- פרק ח' - תשובה תתאה מנקה את האדם מהחטאים, ומשיבה את הנפש למקורה.
- פרק ט' - תשובה עילאה (גבוהה) - בעיקר על ידי לימוד תורה.
- פרק י' - פעולת האדם להגיע לתשובה עילאה - תפילה.
- פרק י"א - גם אם עבר עבירות צריך להיות בשמחה וביטחון במחילה הגמורה.
- פרק י"ב - שמחה ביסורי הגוף מזככת את הנשמה.

סיפור ברכה לבטלה

חסידי רבי ישראל מרוז'ין, שמו לב פעם בתפילת העמידה של יום הכיפורים שהוא מתעכב לפני סיום ברכת "מלך מוחל וסולח", ולבסוף מסיים במהירות וממשיך הלאה. לאחר מכן שאלו אותו מדוע עשה כך. ענה להם הרבי, שבאמצע הברכה חשב לעצמו - האם הקב"ה באמת יסלח להם השנה? ולכן חשש לסיים את הברכה. בסוף הוא נזכר שכאשר היה ילד ורצה שאביו ייתן לו תפוח, הוא היה מברך "בורא פרי העץ" ולא משאיר לאביו ברירה, אלא לתת לו את התפוח. "כך החלטתי לעשות גם עכשיו" - אמר לחסידים - "אני אברך את הברכה שהקב"ה מוחל וסולח ולא תהיה לו ברירה אלא למחול ולסלוח".

יו"ל ע"י "אחדות ישראל בהפצת המעיינות" (ע"ר) לע"נ הרה"ח ר' משה בן יוסף חיים חיזקיהו ז"ל
להקדשות 054-9770959 | עריכה: נדב כהן, כל הזכויות שמורות

לקבלת העלון מדי שבוע שילחו את המילה "הרשמה" למייל:
tanyavideoart@gmail.com

יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד